

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року*

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

створюють відчуття досягнення та зміцнюють віру у власні ресурси. Застосування цих інтервенцій в освітньому, корпоративному та терапевтичному середовищах володіє високим практичним потенціалом для формування стійких моделей поведінки та профілактики вигорання. Впровадження креативних практик у програми розвитку та навчання може стати важливою складовою комплексної стратегії підтримки психічного здоров'я різних соціальних груп.

Список використаних джерел:

1. Connor K. M., Davidson J. R. T. A review of resilience measurement scales: What have we learned and where do we go next? // *Psychiatry Research*. – 2021. – Vol. 299. – P. 113835.
2. Snyder C. R. Hope theory: Rainbows in the mind // *Psychological Inquiry*. – 2020. – Vol. 31, № 2. – P. 141–151.
3. Grotberg E. H. A Guide to Promoting Resilience in Children: Strengthening the Human Spirit. – International Resilience Project, 2020.
4. Scott G., Leritz L. E., Mumford M. D. The effectiveness of creativity training: A quantitative review // *Creativity Research Journal*. – 2022. – Vol. 34, № 2. – P. 123–139.
5. Martindale C. Creativity, consciousness, and cortical arousal: A theoretical update // *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. – 2021. – Vol. 15, № 3. – P. 269–278.
6. Csikszentmihalyi M. Flow and the foundations of positive psychology: The collected works of Mihaly Csikszentmihalyi. Vol. 1. – Springer, 2020.

***БРИНЗА Ірина Вячеславівна,
ЧЕРНЕНКО Наталія Миколаївна***

**КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО
РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

У сучасному світі професійна креативність є однією з компетенцій фахівця, яка дозволяє адаптуватися до динамічних змін, знаходити інноваційні рішення та успішно працювати в умовах невизначеності. Заклади вищої освіти відіграють важливу роль у розвитку творчого потенціалу студентів, формуючи в них здатність до інноваційного мислення та нестандартного підходу до вирішення професійних завдань. Саме тому важливо впроваджувати ефективні методи активізації креативності, які не лише розширюють кругозір здобувачів освіти, а й сприяють їхній професійній реалізації.

Різні аспекти професійної креативності, формування креативності та методів її активізації досліджують українські та закордонні науковці: М. Боден Л. Довгань, О. Збарська, Н. Ситник, Р. Стернберг та ін.

Л. Довгань, Н. Ситник наголошують, що термін «креативність» походить від латинського *creatio*, що означає «створення», а в англійській мові трактується як «творчі здібності». У науковій літературі існують спроби розмежувати поняття «креативний» і «творчий», підкреслюючи їхні семантичні відмінності. Зокрема, пропонується використовувати слово «креативний» для позначення ідей, які мають практичну цінність і можуть бути реалізовані, тоді як «творчий» має відноситися до будь-яких нових і нестандартних ідей, незалежно від їхньої корисності. Однак таке розділення є досить спірним, оскільки, по-перше, на думку вчених, не завжди можливо об'єктивно оцінити практичність тієї чи іншої ідеї, а по-друге, в англійській мові ці два терміни вважаються синонімами [1, с. 13-14].

Отже, креативність розглядаємо як здатність здобувача освіти знаходити нестандартні рішення, створювати нові ідеї та відходити від усталених шаблонів мислення. Креативність відіграє важливу роль у професійній діяльності, адже саме завдяки креативності можливо адаптуватися до змін, розробляти інноваційні проекти та вдосконалювати існуючі підходи в різних сферах. Важливо зазначити, що не всі визначення креативності враховують практичну цінність ідей, деякі теорії зосереджуються виключно на новизні створеного продукту, не враховуючи його корисність для організацій та суспільства загалом. Однак у професійній діяльності креативність повинна не лише генерувати оригінальні концепції, а й пропонувати ефективні, практичні рішення.

Відома дослідниця М. Боден визначає три основні види креативності, кожен з яких має власну специфіку та застосування в професійній сфері: комбінаційна, дослідницька, трансформаційна [2]. Комбінаційна креативність розглядається як створення нового шляху, нестандартного поєднання вже відомих ідей. У сфері освітнього менеджменту цей підхід може проявлятися у розробці гібридних навчальних моделей, які об'єднують традиційне та цифрове навчання. Наприклад, створення інтерактивних курсів, які поєднують онлайн-лекції, гейміфікацію та індивідуалізовані освітні траєкторії. Для майбутніх учителів цей тип креативності може реалізуватися у використанні методик різних педагогічних шкіл для створення нових підходів до викладання. Дослідницька (експериментальна) креативність полягає у виявленні прогалин у знаннях та пошуку нових шляхів вирішення проблем. Наприклад, майбутні менеджери освіти можуть досліджувати ефективність різних систем мотивації викладачів, аналізуючи їхній вплив на якість навчання. Студенти педагогічних спеціальностей можуть експериментувати з методиками оцінювання знань, щоб розробити систему, яка найкраще враховує індивідуальні особливості учнів. Трансформаційна креативність – це створення абсолютно нових концепцій, які змінюють існуючі парадигми. У сфері освітнього менеджменту це може бути розробка альтернативних моделей організації освітнього процесу, наприклад, створення гнучких освітніх середовищ, де здобувачі освіти самостійно обирають темп і формат навчання. Для майбутніх учителів це може означати розробку

інноваційних методик навчання, які змінюють підхід до взаємодії з учнями, наприклад, використання штучного інтелекту для персоналізованого навчання.

Відомим психологом Р. Стернбергом зазначається, що індивідуальна креативність формується під впливом трьох складових інтелекту, а саме: синтетичність (здатність генерувати якісні нові ідеї, адаптуючи їх до конкретних умов), аналітичність (вміння критично оцінювати власні та чужі ідеї, визначати їхні сильні та слабкі сторони, а також пропонувати шляхи їхнього вдосконалення) і практичність (здатність реалізовувати креативні ідеї на практиці, переконувати інших у їхній доцільності та знаходити ресурси для їх втілення) [3]. Під час формування індивідуальної креативності через складові інтелекту, майбутні менеджери освіти створюють концепції реформування системи професійного розвитку педагогів, яка враховує найкращі світові практики. Майбутні вчителі розвивають цю навичку, навчаючись створювати інтегровані уроки, що поєднують кілька дисциплін для формування цілісного світогляду учнів. Аналітичність і практичність формуємо через кейси іншого типу, наприклад: менеджери освіти аналізують ефективність управлінських рішень, оцінюючи вплив нових освітніх технологій на результати навчання; впровадження нових стратегій розвитку закладів освіти, залучення грантового фінансування для освітніх інновацій. Вчителі можуть розвивати аналітичне мислення через рефлексію власної педагогічної практики, оцінюючи, які методики працюють найкраще для різних категорій учнів. Майбутнім учителям практичне мислення допомагає адаптувати авторські методики до реальних умов класної кімнати та переконувати учнів у цінності нових підходів до навчання.

За результатами пілотного дослідження можемо констатувати, що основними методами активізації креативності під час фахової підготовки у закладах вищої освіти здобувачами (більше 70%) визначено такі: проєктне навчання, метод дизайн-мислення, геймефікація освітнього процесу, метод «Шість капелюшків мислення», мозковий штурм тощо. Здобувачами освіти ОПП «Управління закладом освіти» було наведено завдання та кейси, які виконували під час освітнього процесу: розробити інноваційну модель управління школою або закладом вищої освіти, враховуючи сучасні технології та інклюзивність; візуалізувати формат шкільного простору, який враховуватиме психологічний комфорт учнів; запропонувати мозковий штурм для пошуку ефективних способів мотивації викладачів або впровадження цифрових інструментів в освітній процес; проаналізувати ситуацію з різних позицій, а саме: з позиції адміністрації (білий капелюх), вчителів (жовтий капелюх), учнів (червоний капелюх) обговорюють проблему впровадження дистанційного навчання у закладах освіти, враховуючи ресурси закладу освіти. Майбутні вчителі зазначили, що створювали авторські інтегровані уроки, навчальні програми, які залучають міждисциплінарний підхід та активне навчання; виконували кейс щодо адаптації навчального плану для дітей із особливими освітніми потребами; розробляли серію освітніх ігор для молодших школярів, використовуючи елементи

змагального навчання на уроках; створювали інтерактивні кейси для підвищення зацікавленості дітей у навчанні.

Отже, креативність є важливою складовою професійного розвитку як менеджерів освіти, так і майбутніх учителів, оскільки забезпечує здатність генерувати інноваційні рішення, адаптуватися до нових викликів та вдосконалювати систему освіти. Розуміння різних видів креативності та складових творчого інтелекту допомагає більш ефективно використовувати потенціал особистості у професійній діяльності. Для формування креативності майбутніх фахівців необхідно застосовувати комплексний підхід, що включає поєднання аналітичного, синтетичного та практичного мислення, а також сприяє розвитку інноваційних підходів в освітньому процесі.

Активация професійної креативності у закладах вищої освіти є необхідною умовою для підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних адаптуватися до швидких змін на ринку праці. Використання сучасних методів навчання сприяє розвитку інноваційного потенціалу студентів і підвищує їхню конкурентоспроможність у професійній діяльності. Завдяки застосуванню проєктного навчання, мозкового штурму, методики шести капелюхів, кейс-методу, гейміфікації та дизайн-мислення майбутні менеджери освіти та вчителі отримують можливість розвивати власну креативність, що є важливим чинником їхнього успіху в майбутній кар'єрі.

Список використаних джерел:

1. Довгань Л. Є., Ситник Н. І. Креативний менеджмент. Київ : НТУУ «КПІ», 2014. 248 с.
2. Boden M. Dimensions of creativity. The MIT Press, 1996. 243 p.
3. Sternberg R., Tardif T. A three-facet model of creativity. The nature of creativity. Cambridge: Cambridge University Press, 1988. P. 125–147.

БУЗДУГАН Олена Анатоліївна

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ СХІДНИХ МОВ

Сучасний учитель іноземних мов стикається з різноманітними викликами, що вимагають високого рівня професіоналізму. Особливо це стосується викладання східних мов, які відрізняються своєю специфікою та складністю. Успішне виконання завдань можливе лише за умови якісної професійно-методичної підготовки в закладах вищої освіти. Цей процес передбачає не лише передачу знань, але й розвиток необхідних якостей. Сучасні реалії вимагають від учителів не лише знання предмету, а й уміння швидко адаптуватися до змін та знаходити нестандартні рішення. Ініціативність, мобільність, самостійність, здатність швидко реагувати на нестандартні ситуації та приймати рішення – є

ЗМІСТ

АКУЛЕНКО Ірина Анатоліївна Творчість і навчально-дослідницька діяльність школярів в освітньому процесі з математики	3
АНДРЮЩЕНКО Ірина Сергіївна STEM-освіта як складова процесу модернізації системи освіти в Україні	5
АРНАУТОВА Лариса Валентинівна Формування креативного мовлення у дітей з затримкою психічного розвитку	8
БАБАЧУК Юлія Михайлівна Психолого-педагогічні умови розвитку рухової творчості дітей старшого дошкільного віку	11
ВАВСНУК Mykyta Developing Creativity In Students	14
ВАВСНУК Olena Development Of Personal Creativity	18
БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна Розвиток креативного мислення майбутніх учителів початкової школи як передумова результативної професійної діяльності	22
БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна Теоретичний аспект створення креативного освітнього середовища для розвитку креативності майбутніх учителів	24
БАТЮК Наталія Орестівна Формування креативності майбутніх учителів мистецьких дисциплін через усвідомлення символічної образності української культурної спадщини	27
БАШАВЕЦЬ Наталія Андріївна Розвиток креативності вчителя фізичної культури як ресурсу інноваційного потенціалу особистості	31
BEREZOVSKA Liudmyla Creative Development Of A Preschool Child Through Artistic And Speech Activities	35
БИКОВА Світлана Валентинівна Креативність як ключовий фактор успішності особистості та інноваційного розвитку	37
БОЙКО Володимир Васильович Визначна роль креативного мислення при розв'язанні нетипових проблем	40
БОНДАРЕНКО Ірина Геннадіївна Теоретичні аспекти розвитку креативних здібностей студентів	42
БОРТОВ Андрій Сергійович Розвиток креативності як фактор підвищення психологічної стійкості особистості	46
БРИНЗА Ірина Вячеславівна, ЧЕРНЕНКО Наталія Миколаївна Креативність як важлива складова професійного розвитку здобувачів освіти	49
БУЗДУГАН Олена Анатоліївна Креативність як складова діяльності майбутнього вчителя східних мов	52
BULGAKOVA Valentyna Factors of Creativity Development	55